

УДК 378.14:159.922.1

О.М. ВЕНГЕР (кандидат політичних наук, доцент кафедри менеджменту організацій)

Запорізька державна інженерна академія, Запоріжжя

E-mail: vengerolga@meta.ua

**ГЕНДЕРНА СКЛАДОВА ГУМАНІСТИЧНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ**

Досліджуються проблеми становлення гуманістичного менеджменту як нової концепції управління суспільством в центрі якої не абстрактна людина, а чоловік і жінка з їх потребами і інтересами, різними можливостями для їх самовизначення і реалізації; обґрунтовується необхідність врахування гендерної складової при впровадженні принципів гуманістичного управління як необхідної умови демократизації, формування соціальної держави та громадянського суспільства.

Ключові слова: гуманістичний менеджмент, гендер, гендерна політика, гендерна рівність, гендерна справедливість, сталий розвиток

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

В умовах розбудови незалежної держави великого значення набувають теоретико-методологічні засади концепції гуманістичного менеджменту, у центрі якої людина з усіма потребами і можливостями, інтересами і діями. Сьогодні концепція гуманістичного менеджменту виступає головним каталізатором оптимізації суспільного розвитку, що в свою чергу змушує до структурних перетворень в суспільстві та свідомості людей. Головна мета такого управління – створення суспільства, в якому реалізуються принципи соціальної справедливості, рівності та солідарності. Ефективність гуманістичного управління, соціальна його адекватність передбачають такі моральні характеристики діяльності, як чесність і справедливість, розуміння того, що в кінцевому рахунку головною цінністю є тільки людина. Як зазначає В.Г. Воронкова, гуманістичний менеджмент як антропологічна парадигма ХХІ століття – це сукупність нових управлінських ідей та технологій, які сприяють ефективному функціонуванню інститутів (органів державної влади та місцевого самоврядування), направлених на створення гармонії екстернального та інтернального буття як окремої особистості, так і всього соціуму [У багатьох країнах світу останні десятиріччя ХХ століття були періодом суттєвих зрушень у вирівнюванні прав і можливостей чоловіків та жінок, особливо стосовно доступу до економічних, політичних та освітніх ресурсів, а також суттєвих зрушень у подоланні традиційних уявлень про соціальні ролі й особистісні характеристики жінок і чоловіків. Оцінка суспільств з позицій гендерного паритету та запровадження засобів, що сприяють дотриманню неупередженого ставлення до особи, незалежно від статі, нині вважаються невіддільними складниками демократичного розвитку [4, с.5].

Провідні вітчизняні філософи зазначають, що Україна повинна більш

швидко йти шляхом розбудови суспільства, в якому гуманістичні ідеали мають посідати домінуюче місце в системі людських орієнтирів, а принципи гуманізму, людяності, поваги до особистості та її гідності стануть безумовними імперативами, нормами як офіційної політики, так і повсякденного життя. Визначальне кредо нашої гуманітарної політики, її світоглядний принцип – визначення людини вищою цінністю суспільства, а турботу про неї – головною функцією держави. Як вже зазначалося, в центрі концепції гуманістичного менеджменту – людина з її потребами та інтересами, але при цьому слід зазначити, що гуманістична складова управління ставить у центрі не абстрактну людину, а чоловіка і жінку з їх відмінностями у соціальних ролях, поведінці, ментальних і емоційних характеристиках. Саме тому останнім часом міжнародна спільнота все більше уваги приділяє гендерним проблемам. В країнах Заходу відбувається імплементації гендерної теорії та методології в національні політики сталого розвитку. Гендерний підхід постав на заході одним із провідних у вивченні причин та наслідків соціальної нерівності та несправедливості, як альтернатива патріархальному устрою, суть якого полягає у радикальній переоцінці одного з базових принципів соціального устрою, а саме принципу ієрархічної підпорядкованості чоловічому авторитету [2, с. 181].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спирається автор

Потягом останніх років гендерна проблематика досліджувалась в роботах зарубіжних, так і вітчизняних вчених, зокрема Дж. Батлер, Р. Столер, О. Вейнінгер, М. Мід, Е. Берн, С. Бем, Т. Клименкової, О. Вороніної, З. Хоткіної, С. Айвазової, А. Посадської, В. Воронкової, М. Малишевої, О. Мещеркіної, Н. Лавриненко, Т. Мельник, Л. Кобелянської, О. Тюрюканової, Л. Смоляр, О. Ярош, О. Іващенко та інших авторів.

Мета статті – дослідити теоретичні аспекти гендерної теорії з точки зору впровадження принципів гуманістичного менеджменту.

Обговорення проблеми

- визначення поняття «гендер»;
- аналіз структурних складових гендеру як соціального інституту;

Гендерна теорія – це фактично тип розподілу ролей між статями в суспільстві з усіма наслідками такого розподілу: економічними, соціальними, політичними, культурними та психологічними. Гендерний підхід постав на заході одним із провідних у вивченні причин та наслідків соціальної нерівності та несправедливості, як альтернатива патріархальному устрою, суть якого полягає у радикальній переоцінці одного з базових принципів соціального устрою, а саме принципу ієрархічної підпорядкованості чоловічому авторитету [1, с. 181]. Основна проблема, що підлягає дослідженню в контексті нового підходу – це вивчення впливу соціокультурного контексту на гендерні взаємодії в різних сферах суспільного життя, їхні трансформації в сучасних умовах і прогнозування можливих моделей суспільного розвитку у зв'язку з гендерним корегуванням. Розвиток гендерної теорії має невелику історію. Тільки Гендерна складова гуманістичного менеджменту: теоретико-методологічний аспект

всередині ХХ ст. ця проблема почала розвиватися на Заході, спочатку в США та Канаді у вигляді «гендерних студій». Так, в 70-ті роки ХХ ст. починають з'являтися перші роботи, автори яких запропонували розрізняти поняття «стать» (sex) та гендер (gender). Такий поділ був зумовлений існуванням не лише природних відмінностей між чоловіками та жінками, але й соціальних: існує поділ на соціальні ролі, форми діяльності, норми поведінки.

Вагомий внесок в переосмислення поняття «стать» зробили дослідження в галузі культурної антропології, які довели, що те, що в одному суспільстві сприймається як жіноча характеристика, в іншому може вважатися чоловічою ознакою [11, с.23]. Так, відома американська дослідниця в галузі антропології М.Мід у своїй роботі «Чоловіче та жіноче», вивчаючи відмінності маскулінних та фемінних типів, дійшла висновку, що розмежування між жіночими та чоловічими рисами в різних культурах проявляється по-різному і подекуди необов'язково є чітко означеними. Отже, як стверджує дослідниця, що деякі характеристики, як то емоційність, самопожертва, орієнтованість на сім'ю не є природними характеристиками, а сформовані певним типом суспільства, певними традиціями, політикою держави та залежать від часу. Тобто чоловічі та жіночі риси є набутими під час соціалізації в певному культурному середовищі [12, с. 104-110]. Гендер, на відміну від статі, стосується не суто біологічних чи фізіологічних властивостей, які притаманні чоловікам та жінкам, це соціально сформовані риси, що притаманні «жіночості» (фемінність) та «мужності» (маскулінність). Гендер – соціально-рольовий статус, який визначає соціальні можливості жінок і чоловіків в освіті, професійній діяльності, доступі до влади, сімейній ролі та репродуктивній. Гендер має соціальний та правовий аспект. Основою правового статусу особистості є її фактичний соціальний статус, тобто реальний стан людини у суспільстві. Право надає цьому статусу законності. Отже, гендер конструюється суспільством, це ті ролі та обов'язки чоловіків та жінок, які суспільство приписує «справжньому» чоловіку або жінці. Гендер впливає з культурного розвитку і є історично відносним. Його визначення, інтерпретація та вираження є результатом змін всередині культурного розвитку, між цивілізаціями, і слугує об'єктом історичних змін. Необхідно підкреслити, що в процесі відкриття соціальної статті, тобто гендеру, зразу виявився його політичний характер. Дж. Скотт охарактеризувала «гендер» як одну з перших систем означення влади [8, с.407]. Адже гендер це не просто ідеологічно нейтральний засіб існування статі у соціумі та культурі, а це ще й політична технологія, метою якої є конструювання відповідних образів чоловіка і жінки, відповідних меж, правил поведінки, норм відхилення. Ця технологія універсальна, вона пронизує всю систему людських відносин, всі сфери соціальних зв'язків. Саме соціальні та політичні інститути формують гендерну свідомість людей.

Сучасна теорія виділяє наступні структурні гендеру як соціального інституту: гендерні статуси як соціально визнані норми, що проявляються в

Венгер О.М., 2014

поведінці; гендерний розподіл праці; гендерні сімейні зв'язки з правами та обов'язками кожної статі; гендерні структури особистості як комбінації характерних рис, що проявляються як комбінації характерних характеристик, що втілюються в почуття і поведінці; гендерну ідеологію як виправдання гендерних статусів та їх різних оцінок; гендерні образи як культурні репрезентації гендеру в символічній мові й художній продукції, що відтворює й узаконює гендерні статуси. Сутність гендерної концепції полягає в тому, що соціальні відносини між статями не визначаються лише їх біологічними особливостями. На різних етапах історичного розвитку і в різних соціальних умовах ролі чоловіків і жінок визначались настільки своєрідно, що пояснити їх лише фізіологічними особливостями неможливо. Іншими словами: розрізненість в соціальних ролях значно ширше ніж фізіологічні відмінності. Таким чином, чоловічі і жіночі ролі в суспільстві конструюються і визначаються соціально. Концепція гендеру ставить у центр проблеми не жінок, а відношення між статями.

Гендерні проблеми - це перш за все проблеми соціальні, тобто проблеми не тільки жінок, а й чоловіків, проблеми всього суспільства. Гендерні відношення пронизують всі сфери життєдіяльності суспільства - культуру, суспільний устрій, державні інститути, методи прийняття рішень і стиль мислення. Вони накладають потужний відбиток на звичаї, мистецтво, навіть на виробництво. Якщо проаналізувати існуючі в філософії та політичній науці погляди щодо ролі жінок, можна зробити висновок, що жінки мають значно менше, ніж чоловіки, можливостей для реалізації своїх потенційних здібностей. Історично загальна тенденція була такою, що ще починаючи з часів античності біологічні особливості жінок не дозволяли їм не лише брати участь у політичних процесах, але й не уможливлювали розвиток тих якостей, що дозволили б їм приймати активну участь у політичній та публічній діяльності. Таке становище було зумовлено розподілом на приватну та публічну сферу суспільного життя, при чому саме публічна сфера вважалася ареною свободи і цивільного права, які надавалися виключно чоловікам як учасникам політичного процесу. Разом з тим, ієрархічне підпорядкування жінок вважалось природним й у приватній сфері, яка розглядалася як другорядна, що не потребує якихось особливих здібностей. Таким чином, усунення жінок з публічної сфери трактувалося як наслідок їхньої природної нездатності вийти за межі біологічного призначення та економічної залежності. Демократичний розвиток західних держав другої половини ХХ ст. яскраво ілюструє основну тенденцію щодо суттєвих змін у гендерній свідомості та гендерних відносинах. Сьогодні суспільство, що прагне до демократії та сталого розвитку не може не зважати на підвищення ролі жінок та їх внеску у суспільний розвиток. Основним загально визнаними цінностями гуманістичного управління є принципи рівності та справедливості. Якщо соціальна рівність – це вид соціальних відносин, для яких характерні однакові права й свободи індивідів, що належать до різних класів, соціальних груп та верств, їхня рівність перед законом, то гендерна рівність – це надання жінками й

Гендерна складова гуманістичного менеджменту: теоретико-методологічний аспект

чоловіками рівного статусом за допомогою рівних умов для реалізації прав та їхнього потенціалу. Інакше кажучи, гендерна рівність – це соціальна рівність статей з урахуванням специфіки взаємин і статусу соціальних статей у суспільстві. Проте принцип гендерної рівності, констатуючи, що всі люди рівні як представники людства, як носії загальнолюдських прав і свобод, водночас передбачає їхню нерівність за здібностями, нахилами, чеснотами, внеском у загальну справу. Справедлива рівність можлива лише як рівність можливостей у реалізації здібностей, як надання рівних прав для розвитку тих природних та набутих якостей, якими люди наділені, як справедливий розподіл прав і обов'язків, тобто як доступність справедливості. Однак і при такій системі суспільство все одно діє в межах «чоловічого» світосприйняття, де пріоритетними залишаються нормативи чоловічих рис характеру. Сфер діяльності, професій. Саме тому, сьогодні рівність повинна розглядатися як рівність самооцінки, само ідентифікації чоловіків і жінок наряду із збереженням рівності прав. Самоцінність жінок повинна бути визнана суспільством. Цінні як «чоловічі», так і «жіночі» риси характеру, сфери діяльності тощо. Взагалі розуміння справедливості пов'язане з співвідношенням, порівнянням того, що людина віддає суспільству і того, що вона отримує натомість, тобто порівняння різного ступеня винагороди різних суб'єктів суспільних відносин, співставлення відповідальності, обов'язків і прав [5, с.92].

В західних країнах досить поширеним є розуміння справедливості як рівності прав для всіх, рівності життєвих шансів. Справедливість традиційно визначається як чеснота, або норма, завдяки якій всі отримують належне. Теорії справедливості визначають морально прийнятний розподіл соціальних благ та тягарів, винагород та покарань, статусів та прав голосу. Найвагомий внесок гендерної теорії в розуміння справедливості пов'язаний з тим, що згідно з феміністичними поглядами статус жінки висуває питання справедливості на перший план. Для того щоб зробити це, феміністки політизували статеву різницю між людьми, доводячи, що підлеглість жінок і чоловіків є не природним явищем, а результатом інституалізації соціальної ієрархії, тобто гендеру. Таким чином, гендерна справедливість – це процес справедливого відношення до жінок і чоловіків, що вимагає спеціальних заходів для компенсації історичних і соціальних гендерних порушень, невикідного положення, які заважають жінкам і чоловікам займати рівні позиції. Тому ми говоримо про те, що гендерна справедливість веде до рівності. Найбільш дискусійною темою стосовно теорії гендерної справедливості є способи формування такої справедливості (через гендернонейтральну чи гендерноорієнтовану політику і закони). Так, прихильники гендернонейтральних законів доводять, що особливе ставлення до жінок порушує принцип гендерної рівності і насаджує стереотипи. Ті ж, хто пропонує гендерноорієнтовану політику, зазначають, що закони та політика сформульовані в гендернонейтральному тоні, можуть систематично ставити жінок у невикідне становище, адже вони не враховують відмінності між статями. Деякі з дослідників феміністичної

Венгер О.М., 2014

теорії вважають, що досягнення гендерної справедливості можливо досягнути через практику гендернонейтрального законодавства на двох тісно пов'язаних чинниках. По-перше, так як гендерну нейтральність часто визначають, виходячи з чоловічої норми, то гендерну різницю треба трактувати як комплекс проблем, який потребує спеціального визначення виключно в контексті стереотипних упереджень. По-друге, закони і політика мають керуватися не формальним додержанням гендерного нейтралітету в державному управлінні, а намагатися забезпечити більшу гендерну рівність та ліквідувати фактичне невідповідне становище жінок [6, с.579-580].

Таким чином, сьогодні в політичній та соціальній науці доволі дискусійними є питання реальних засобів досягнення гендерної рівності та справедливості, особливо до того, чи допомагають. Або заважають зусиллям формування гендерної рівності специфічні, гендерноорієнтовані заходи. Звичайно, багато в чому їх ефективність залежить від соціально-економічної ситуації, історичного минулого, традицій та політики щодо жінок і чоловіків тієї або іншої держави. Але треба відмітити, що проблема однакового ставлення трактується через опозицію двох понять «рівність-відмінність», а отже, коли вимоги рівності поєднуються з вимогами особливого ставлення. Таке визначення такого протиставлення виходить з розуміння рівності, яке включає все різноманіття підходів до трактування рівності: від формальної правової рівності до рівності можливостей і паритету.

Для утвердження принципів гендерної рівності важливим є процес змін у свідомості жінок та чоловіків. Зміна чоловічих стандартів, подолання патріархальних звичаїв у визначенні традиційних ролей чоловіка та жінки як на індивідуальному, так і на громадсько-політичному рівні можлива лише за участі в цьому процесі представників обох статей, за умови волі з боку як жінок, так і чоловіків. Досягти цього можливо лише через спільно вироблені ідеї, закріплення їх у державних програмах, документах, рішеннях державних органів, партійних та громадських структур, впровадження гендерної ідеології та гендерної політики. Саме зміни у політичній сфері, особливо в період виходу із системи тоталітаризму, де ще значною мірою панує чоловічий менталітет фізичної сили, відіграють вирішальну роль у становленні в суспільстві гендерної справедливості [10, с. 218]. У багатьох країнах світу останні десятиріччя ХХ століття були періодом суттєвих зрушень у вирівнюванні прав і можливостей чоловіків та жінок, особливо стосовно доступу до економічних, політичних та освітніх ресурсів, а також суттєвих зрушень у подоланні традиційних уявлень про соціальні ролі й особистісні характеристики жінок і чоловіків. Оцінка суспільств з позицій гендерного паритету та запровадження засобів, що сприяють дотриманню неупередженого ставлення до особи, незалежно від статі, нині вважаються невіддільними складниками демократичного розвитку. Саме тому, в більшості країн світу створюються окремі міністерства з рівних прав і можливостей. Виникнення таких міністерств, наявність у них мандату та відповідних фінансових і кадрових ресурсів багато в чому залежить від

готовності урядів до гендерних перетворень, розвиненості гендерного світогляду, сформованості гендерної культури.

Водночас все більшого розвитку в розвинених країнах дістають структуру, які мають незалежний від уряду статус, це, перш за все, інститут омбудсмена або агентства із забезпечення рівності, які наділені конкретними мандатами. Ці інститути є типовими для Скандинавських країн, але останні десять років вони поширюються і в країнах-нових членах Європейського Союзу, таких як Литва, Польща, Естонія тощо. Крім того, в деяких країнах існують спеціальні міжурядові комітети, які здійснюють координацію діяльності між різними відомствами. На парламентському рівні інституційні механізми існують у формі комітетів та підкомітетів з гендерних питань. Це дозволяє проводити експертизу чинного законодавства, а також вносити питання повноважень жінок до порядку денного парламенту, розробляти спільні стратегії сталого розвитку суспільства з урахуванням гендерної проблематики. Такі парламентські структури створюються насамперед у тих країнах, де існує необхідність усунення гендерного дисбалансу щодо представленості жінок в законодавчій владі, або де не чітко визначені завдання і повноваження урядової структури щодо забезпечення рівності. Разом з тим, в деяких країнах Євросоюзу питання гендерної рівності вирішуються іншими парламентськими комітетами.

Україна перебуває на початку формування гендерної демократії і творення нової суспільної та політико-державної системи, в якій жінки і чоловіки розглядаються як рівні суб'єкти розбудови держави. Нові права, обов'язки, відповідальність, яких набувають за нових умов чоловіки і жінки, - це творення відносин суспільства нового типу з урахуванням усього прогресивного, що напрацьовано в нашій країні та набуто людством. Утвердження гендерної демократії можливе лише через діалог між жінками і чоловіками. Потрібно, щоб вирішення проблем жінок стало не лише «жіночим питанням», як розглядалося досі, але й «чоловічим» [3, с.642-643]. Тож якщо Україна таки йде чи піде шляхом демократії, ідеї гендерної рівності раніше чи пізніше будуть осмисленими й практично втіленими. Однак сучасне становище чоловіків і жінок у суспільстві, зміст і суть гендерно-рольових стереотипів, поширених серед населення й відповідно вживаних у процесі соціалізації юних поколінь, офіційний дискурс жіночого й чоловічого, підтримуваний владою та політичними партіями, дають підстави вважати, що станеться це не скоро. Підґрунтям для такого висновку є стан гендерних відносин в економічній, соціальній, правовій та політичній сферах українського суспільства, а також стан громадської свідомості, де досі успішно відтворюється низка глибоко вкорінених гендерних стереотипів [7, с.104-105]. На жаль, однією із домінуючих сьогодні ідеологем є та, що українські національні традиції це ті, які сформовані та кореняться в доволіно витлумаченій селянській культурі зразка ХІХ століття. А відтак шлях відтворення українських традицій вбачається у простому поверненні до прийнятих тоді норм та гендерних розподілів.

Висновки

Таким чином, сьогодні в політичній та соціальній науці доволі дискусійними є питання реальних засобів досягнення гендерної рівності та справедливості, особливо до того, чи допомагають. Або заважають зусиллям формування гендерної рівності специфічні, гендерноорієнтовані заходи. Звичайно, багато в чому їх ефективність залежить від соціально-економічної ситуації, історичного минулого, традицій та політики щодо жінок і чоловіків тієї або іншої держави. Політика творення суспільства гендерної рівності передбачає: визначення основних положень гендерної стратегії розвитку, вироблення й здійснення напрямів політик гендерної рівності в усіх сферах суспільного життя, утвердження гендерних принципів такого суспільства, окреслення політичних методів і способів досягнення гендерних цілей. Політика досягнення гендерної рівності вимагає змін усталеного соціального порядку, взаємин чоловіків і жінок задля того, щоб забезпечити рівну оцінку різних соціальних ролей, які вони відіграють як батьки, працівники, обрані посадовці тощо; щоб запровадити рівне партнерство в процесах прийняття суспільно важливих рішень і побудови справедливого та паритетно організованого суспільства.

Перспективи подальших наукових досліджень

- вивчення гендерної проблемати в зарубіжних дослідженнях;
- формування концепції гендерної демократії.

Список використаної літератури

1. Барчунова Т.В. "Эгоистичный гендер", или Воспроизводство гендерной асимметрии в гендерных исследованиях / Т.В. Барчунова // *Общественные науки и современность*. – 2002. – №5. – С. 180-192 с.
2. Батраченко І.Г., Рудик Т.І. Відмінності репрезентації образу жінки-політика у свідомості молоді та представників зрілого віку. [Електронний ресурс] / І.Г.Батраченко, Т.І. Рудик – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppp/2008_7/8%20-%20Batrachenko-Rudyk.htm.
3. Власенко Н., Виноградова Л., Качалов І., Гендерна статистика для моніторингу досягнення гендерної рівності / Н. Власенко, Л. Виноградова, І. Качалов - К.: Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2000. - 54с.
4. Воронкова В.Г. Філософія гуманістичного менеджменту (соціально-антропологічні виміри): монографія / В. Г. Воронкова. - Запоріжжя: ЗДІА, 2008. - 253 с.
5. Кіндратець О.М. Формування суспільства сталого розвитку: проблеми і перспективи. Монографія / Олена Миколаївна Кіндратець – Запоріжжя.- 2003. - 382с.
6. Кіс Е. Справедливість / Елізабет Кіс // *Антологія феміністичної філософії* / [за ред. Елісон М. Драгер та Айріс Меріон Янг]. Пер. з англ. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. – С. 577-593.
7. Погорелова А.І. Утвердження гендерної (паритетної) демократії в культурі парламентаризму в Україні / А.І. Погорелова // *Впровадження гендерних підходів у роботу комітетів Верховної Ради України: Практичний посібник*. / [голов. ред. В.О. Зайчук] - К.: К.І.С., 2005. - 186 с.
8. Скотт Дж. Гендер: полезная категория исторического анализа / Джоан Скотт / *Введение в гендерные исследования: хрестоматия* / под общей редакцией С.В. Жеребкина. – Харьков: ХЦГИ-СПб: Алетейя, 2002. – Ч.ІІ. – С.405-437.

9. Соколов В., Саприкіна М. Тенденції гендерної політики в Європі та Україні / В. Соколов, М. Саприкіна // Політичний менеджмент. – 2008. - №3. – С. 120-127.

10. Сорокопуд О. Специфіка процесу інкорпорації гендерної перспективи у дослідженні політичних систем / Олександра Сорокопуд // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім.І.Ф.Кураса НАН України: Збірник наукових праць. – К., 2007. – Вип. 33. – С.207-224

11. Чухим Н. Проблематика статі: виникнення та генеза / Наталія Чухим // Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. - К.: "К.І.С.", 2004. – С. 30-78.

12. Mead M. Male and Female: A study of the sexes in a changing society. N.Y., 1963.- 244 p.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Barchunova T.V. "Selfish gender 'or reproduction of gender asymmetry in gender studies / T.V. Barchunova // Social Sciences and the present. - 2002. - № 5. - P. 180-192

2. Batrachenko I, Rudick T Difference image representation of female politicians in the minds of young people and young adulthood. [Electronic resource] / I. Batrachenko , T Rudick - Mode of access : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppp/2008_7/8%20-%20Batrachenko-Rudyk.htm.

3. Vlasenko N., Vinogradova L., Katchalov I. Gender statistics for monitoring gender equality / N. Vlasenko , L. Vinogradova , I. Katchalov - Kyiv: Institute of State and Law. VMKoretsky NAS of Ukraine , 2000. - 54С .

4. Voronkova V.G. The philosophy of humanistic management (socio- anthropological measurements) : monograph / V. Voronkov . - Zaporozhye: DIG , 2008. - 253 p.

5. Kindratets E. Formation of the Society for Sustainable Development: Challenges and Prospects . Monograph / Elena Kindratets - Zaporozhye. - 2003. – 382p.

6. Keys A. Justice / Elizabeth Keys // Anthology feminist philosophy / [ed. Alison M. Drager and Ayrys Marion Young], Per. In English. - K. : Type of Salome D.Pavlychko "Fundamentals " , 2006. - P. 577-593 .

7. Pogorelov A The promotion of gender (parity) in the culture of parliamentary democracy in Ukraine / AI Pogorelov // Implementation of gender mainstreaming in the work of the Verkhovna Rada of Ukraine : A Practical Guide . / [Heads. yet. VA Zaychuk] - K. KIS 2005 . - 186 p.

8. Scott J. Gender: a useful category of historical analysis / Joan Scott / Introduction to Gender Studies: a reader / edited by S.V Zherebkina. - Kharkov: KCGS-Petersburg: Aletheia, 2002. - CH.II. -P.405-437.

9. V. Sokolov , M. Saprykina Trends gender policies in Europe and Ukraine / V. Sokolov , M. Saprykina // Political Management. - 2008. - № 3. - P. 120-127 .

10. Sorokopud A. Specificity of the process of incorporation of gender perspectives in the study of political systems / A. Sorokopud // Scientific Notes of the Institute of Political and Ethnic Studies of NAS of Ukraine Kuras : Collected Essays. - K. , 2007. - Issue . 33. – P. 207 - 224

11. Chuhym N. The issue of gender: the origin and genesis / N. Chuhym // Basic theory renderu : Manual. - K. : " KIS " , 2004. - P. 30-78 .

12. Mead M. Male and Female: A study of the sexes in a changing society. N.Y., 1963. – 244 P.

О.Н. ВЕНГЕР (кандидат политических наук, доцент кафедры менеджмента организаций)

Запорожская государственная инженерная академия, Запорожье
E-mail: vengerolga@meta.ua

ГЕНДЕРНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ГУМАНИСТИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Дается анализ гуманистического менеджмента как новой концепции управления, в центре которой находится не абстрактный человек, а мужчина и женщина, с их отличиями в поведении, ментальности, возможностях самовыражения и самореализации в обществе. Демократизация общества, становления гражданского общества и государства социального согласия невозможно без изучения и учета гендерной проблематики. Ведь гражданское общество - это прежде всего общество с равными возможностями для самоопределения и самореализации как мужчин, так и женщин. Поэтому формирование и функционирование гуманистического управления невозможно без учета специфики гендерных отношений - это неперемное условие создания гражданского общества и демократического государства, важный фактор формирования настоящих отношений партнерства на основе паритетности. В обществе необходимо переосмысление определенных стереотипов, понимание того, что каждый человека независимо от статьи является носителем социальных и политических изменений.

Ключевые слова: гуманистический менеджмент, гендер, гендерная политика, гендерное равенство, гендерная справедливость, устойчивое развитие

O. VENGER (PhD, Associate Professor of the department of the Business Management Department)

Zaporozhye public engineering academy, Zaporozhye

E-mail: vengerolga@meta.ua

GENDER COMPONENT OF HUMANISTIC MANAGEMENT: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS

The paper analyzes the basic principles of humanistic management as a new management concept. At the heart of this concept is not an abstract man, but a man and woman, with their differences in behavior, mentality, self-expression and self-realization in the society. The democratization of society, the development of civil society and the state of social cohesion without studying and gender mainstreaming. After all, civil society - is primarily a society with equal opportunity for self-determination and self-realization of both men and women. Therefore, the formation and functioning of the humanistic management is not possible without taking into account the specifics of gender relations - is a necessary condition for the creation of civil society and democratic state, an important factor in the formation of this partnership on the basis of parity. In a society need to rethink certain stereotypes, understanding that every person regardless of the article is to support the social and political changes. Gender is constructed by society, these are the roles and responsibilities of men and women that society ascribes to a "real" man or woman. Gender depends on the development of cultural and historically relative. Today's political and social science issues are controversial enough real means of achieving gender equality and equity, especially to help or hinder the efforts of the formation of gender-specific, gender-specific events. Of course, much of their effectiveness depends on the social - economic situation of the past, traditions and policies for women and men of any state. Policies that create gender-equal society includes: identification of the main provisions of the gender strategy development, formulation and implementation of policy directions of gender equality in all spheres of public life, the assertion of gender principles of such a society, the definition of political methods and means of achieving gender goals.

Keywords: humanistic management, gender, gender politics, gender equality, gender equity, sustainable development

Стаття надійшла до редколегії 04.10.13

Прийнята до друку 09.10.13

Рецензент: к.ф.н., доц.Макушинська Г.П.